

تحلیل عوامل موثر بر پذیرش بیمه و ضرایب خطر در گاوداری های سنتی استان اصفهان

• محمد مهدی معینی
دانشگاه رازی کرمانشاه (نویسنده مسئول)

• محمد رضا سنجابی
سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران - تهران

• امیر حسین علی بیگی
دانشگاه رازی کرمانشاه

تاریخ دریافت: فروردین ماه ۱۳۸۸ تاریخ پذیرش: بهمن ماه ۱۳۸۹
تلفن تماس نویسنده مسئول: ۰۹۱۸۱۳۲۰۹۷۳
Email: mmoeini2008@gmail.com

چکیده

جامعه آماری این تحقیق توصیفی-همبستگی شامل ۱۳۰ نفر از مالکین واحدهای گاوداری سنتی تحت پوشش بیمه در استان اصفهان بود. حجم نمونه با استفاده از جدول کرجسی و مورگان ($n=100$) و در این تحقیق از روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای متناسب با حجم استفاده شد. نسبت غرامت های پرداختی به حق بیمه دریافتی در اصفهان نشان می دهد که استان اصفهان با ضریب خطر ۱/۱ در حد متوسط کشور است و مهم ترین عوامل خطر در گاوداری ها، بیماری، آتش سوزی و سرما بوده است. بیش از ۷۴ درصد از گاوداران این تحقیق نگرش مثبتی نسبت به بیمه داشتند. نگرش مثبت به بیمه، میزان رضامندی از وضعیت بیمه گذاری، سرعت در پرداخت خسارت، رعایت اصول بهداشتی و تغذیه ایی و تعداد گاوهای موجود در گاوداری ها از مهم ترین عوامل موثر بر پذیرش بیمه توسط گاوداران سنتی بر آورد شد. بهبود نگرش دامداران به بیمه و رضایت مندی از صندوق بیمه در افزایش نرخ پذیرش بیمه تاثیر بسزایی دارد.

کلمات کلیدی: بیمه، ضریب خطر، پذیرش بیمه، گاوداری سنتی

Factors influencing insurance adoption among traditional cattlemen in Isfahan province

By: Mohammad Mehdi Moeini, Razi University (Corresponding Author; Tel: +989181320773), Mohammad Reza Sanjabi, Kermanshah- IROST and Amir Hossein Alibeyghi Razi University.

Insurance is a way of risk management in cattle production units. The purpose of this descriptive-correlation research was to determine the factors influencing the rate of insurance adoption by traditional farmers. The population of this study consisted of traditional farms in Isfahan province. A sample of 130 members was selected by using stratified random sampling method. Based on the findings, disease is the important peril in cattle production. Danger coefficient, the ratio of insurance payment to receiving compensation in Isfahan province was 1.09 which is the moderate compared with other provinces. In general, cattlemen have positive attitude toward insurance. However, 26% of them had very low adoption rate. Attitude toward insurance, satisfaction with insurance procedures, animal hygiene and nutrition, and herd size were the most important factors influencing the adoption rate of insurance among cattlemen. Hence, in order to increase the rate of insurance adoption, attention to these factors is recommended.

Keywords: Insurance, Risk, Traditional cattle production, Insurance adoption.

مقدمه

تأمین امنیت سرمایه گذاری از طریق گسترش هدفمند بیمه از عوامل مهم رشد سرمایه گذاری در بخش کشاورزی به طور اعم و امور دام به طور اخص است که خود از مولفه های اصلی توسعه پایدار روستایی به شمار می رود. فراوانی رویدادهای سوانح طبیعی در کشور ایران به حدی است که آن را در ردیف یکی از ۱۰ کشور پر مخاطره جهان قرار داده است (۴). یکی از روش های کاهش آثار منفی وضعیت مذکور توسعه بیمه محصولات تولیدی در جوامع روستایی و جبران خسارات ناشی از خطر از این طریق می باشد.

Fleisher (۱۹۹۰) بیمه را جزو آن گروه از روش های مدیریت ریسک می داند که باعث کاهش آثار مخرب آن می شود. ترکمانی (۱۳۸۳) بیمه محصولات تولیدی روستاها در بخش کشاورزی را سازوکاری برای مشارکت در ریسک می داند که در عمل موجب انتقال ریسک از بیمه گذاران به مؤسسات بیمه کننده دولتی یا خصوصی می شود. بیمه تولیدات کشاورزی و روستایی به شکل های مختلف در کشورهای جهان در حال اجراست. تفاوت عمده در برنامه های بیمه در این کشورها در پوشش بیمه یعنی محصولات، نوع خطر و تعداد خطرات؛ بیمه عملکرد یا بیمه درآمد، بیمه انفرادی و یا بیمه منطقه ای، دولتی بودن و یا خصوصی بودن بیمه است. از لحاظ سابقه وجود بیمه نیز تفاوت های زیادی در بین کشورها وجود دارد و سیر تحول بیمه نیز در کشورهای مختلف یکسان نیست.

در کشور ایران عملیات اجرایی بیمه محصولات کشاورزی از سال ۱۳۶۳ با پوشش دو محصول پنبه و چغندر قند آغاز شد و در حال حاضر ۶۶ محصول در زیر بخش های مختلف زراعت، باغبانی، دام، طیور، آبزیان و منابع طبیعی زیر پوشش بیمه قرار دارند (۳).

دامداری به عنوان یکی از زیر بخش های کشاورزی، از مخاطره آمیزترین فعالیت های اقتصادی به شمار می آید. بسیاری از عوامل کنترل ناپذیر، مانند عوامل جوی و به ویژه بیماری ها، بر میزان تولید و در نتیجه در آمد اثر دارند. علاوه بر این، دامداران با خطرات ناشی از وضعیت بازار و تغییرات قیمت نیز به شدت مواجه اند که به نوبه خود درآمد آنان را

بی ثبات می سازد. مجموعه این عوامل سبب می شود که دامداران همواره نگران این گونه خسارات، افزایش هزینه ها، تأمین هزینه های خانواده و بازپرداخت وام هایشان باشند. نسبت غرامت های پرداختی به حق بیمه دریافتی در استان ها نشان میدهد ضرایب خطر در استان های مختلف کشور با توجه به نوع و میزان عوامل خطر، بیماری ها و تلفات، مقادیر بیمه دریافتی و غرامت پرداختی مختلف می باشد (۷). هدف از انجام این پژوهش بررسی نگرش و میزان پذیرش بیمه توسط گاوداران سنتی، میزان رضامندی آن ها از وضعیت موجود بیمه؛ هم چنین اولویت ها و ضرایب خطر در گاوداری های سنتی تحت پوشش صندوق بیمه در استان اصفهان بود. منظور از گاوداری سنتی در این تحقیق، یک واحد گاوداری کوچک تا متوسط با تعداد کمتر از بیست رأس گاو است که به صورت سنتی اداره می شود.

روش تحقیق

این تحقیق از نظر ماهیت، از نوع پژوهش های کمی، از نظر میزان کنترل متغیرها از نوع غیرآزمایشی و از نظر هدف از نوع تحقیقات کاربردی محسوب می شود. جامعه آماری این تحقیق را مالکین واحدهای گاوداری سنتی تحت پوشش بیمه در استان اصفهان تشکیل دادند که تعداد آنان ۱۳۰ نفر بود. حجم نمونه با استفاده از جدول کرجسی و مورگان و از روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای متناسب با حجم استفاده شد. پرسشنامه هایی شامل وضعیت گاوداری ها، بهداشت، درمان، تولید مثل، شیردهی، تعداد دام تحت پوشش بیمه، نگرش گاوداران سنتی نسبت به بیمه دام، میزان رضامندی آن ها از وضعیت بیمه و بررسی مهم ترین عوامل خطر در این گاوداری ها بود که توسط محققان طراحی و تدوین شد. روایی ظاهری و محتوایی ابزار تحقیق با استفاده از نظرات همکاران و پس از انجام اصلاحات لازم به دست آمد. جهت تعیین پایایی ابزار تحقیق از روش آلفای کرونباخ استفاده شد. ضریب آلفای کرونباخ برای مقیاس سنجش نگرش نسبت به بیمه و میزان رضامندی از وضعیت موجود بیمه به ترتیب برابر با ۰.۷۲ و ۰.۷۴ درصد به دست آمد که بیانگر زیاد بودن پایایی این دو مقیاس بود. پرسشنامه تکمیل و داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS

پردازش و تحلیل شد.

به کل کشور در جدول ۱ ارایه شده است. براساس جدول ۱ ملاحظه می شود که استان اصفهان از قطب های مهم گاو داری در کشور و بر اساس آمار صندوق بیمه محصولات کشاورزی (۱۳۸۴) در این استان بیش از ۸۷۳۴ رأس گاو تحت پوشش بیمه وجود دارد.

نتایج و پیشنهادات

تعداد گاو موجود در گاو داری های استان اصفهان و سهم هر نوع نسبت

جدول ۱- تعداد گاو در استان اصفهان

نوع گاو	(هزار رأس)	نسبت به کل کشور (درصد)
گاو اصیل	۹۲/۲	۱۲
گاو دورگ	۲۴۹/۹	۸
گاو بومی	۹۱/۹	۲/۳

منبع: معاونت امور دام و زراعت وزارت جهاد کشاورزی، ۱۳۸۳

جدول ۲- توزیع فراوانی گاو داری های بیمه شده مورد مطالعه در استان اصفهان

منطقه	فراوانی	درصد
خمینی شهر	۱	۱
اصفهان	۱۳	۱۳
مبارکه	۹	۹
فلورجان	۴۱	۴۱
رهنان	۳	۳
سمیرم	۶	۶
تیران	۱۹	۱۹
چادگان	۸	۸
کل	۱۰۰	۱۰۰

تحصیلات مربوط به رشته کاری نبودند. سابقه کار مالکین در تحقیق در زمینه گاوداری نیز حدود ۱۴ سال بود. یکی از عوامل مهم در اقدام گاوداران به بیمه نمودن گاوهای خود، وضعیت تولید شیر و ارزش اقتصادی این گاوها است. تولید شیر روزانه و سالانه گاوداری های مورد مطالعه بر اساس مستندات موجود در گاوداری ها در جدول ۳ ارائه شده است.

ویژگی های فردی و حرفه ای گاوداران

میانگین سن گاوداران شرکت کننده در تحقیق ۴۵ سال بود و سی و سه درصد از گاوداران بی سواد بودند. سطح تحصیلات ۴۰ درصد در حد ابتدایی و تنها حدود ۱۴ درصد دارای مدرک تحصیلی بیش از دیپلم بودند. رشته تحصیلی این دسته نیز با شغل آنها ارتباطی نداشت و در کل می توان گفت هیچ یک از مالکین واحدهای گاوداری مورد مطالعه دارای

جدول ۳- میانگین تولید شیر در گاوداری های سنتی تحت پوشش بیمه (کیلوگرم)

نسبت به کل کشور (درصد)	میانگین تولید شیر سالیانه گاوداری	میانگین تولید شیر روزانه گاوداری (کیلوگرم)
۱۲	درصد فراوانی	(کیلوگرم)
۲۰	۲۰۰۰ - ۴۰۰۰	۱۰ - ۲۵
۲۶	۹۰۰۰ - ۱۲۰۰۰	۳۰ - ۴۵
۱۵	۱۵۰۰۰ - ۱۸۰۰۰	۵۰ - ۶۵
۱۷	۱۸۰۰۰ - ۲۱۰۰۰	۸۰ - ۱۰۰
۸	۲۵۰۰۰ - ۷۰۰۰۰	۱۲۰ - ۳۰۰
۵	۱۵۰۰۰۰ - ۲۰۰۰۰۰	۵۰۰ - ۷۰۰

جدول ۴- عوامل خطر در گاوداری های مورد نظر به ترتیب اولویت

اولویت	درصد	عامل
۱	۲۸	بیماری
۲	۲۷	آتش سوزی
۳	۲۰	سرمای شدید
۴	۱۱	خشک سالی
۵	۷	تصادفات جاده ای
۶	۷	سیل

آتش سوزی و سرما بود. بر اساس اولویت این عوامل، صندوق بیمه محصولات کشاورزی می تواند برنامه ریزی واقع گرایانه تری نسبت به نوع بیمه گاوداری ها انجام دهد.

نگرش بیمه گذاران نسبت به بیمه

نوع نگرش گاوداران نسبت به بیمه به وسیله یک مقیاس هشت گویه ای مورد سنجش قرار گرفت. یافته های مطالعه نشان می دهد که در کل گاوداران مورد نظر نگرش مثبتی نسبت به بیمه دارند (میانگین ۳/۸۹ از پنج با انحراف معیار ۰/۴۸). توزیع فراوانی نوع نگرش پاسخگویان نسبت به بیمه در جدول ۵ خلاصه شده است. بنا بر جدول ۵، ۸۵ درصد از افراد شرکت کننده در تحقیق، نگرش مثبتی نسبت به بیمه داشتند.

بیشترین درصد فراوانی مربوط به تولید شیر ۴۵ - ۳۰ کیلوگرم در روز و یا حدود ۱۲۰۰۰ - ۹۰۰۰ کیلوگرم در سال بوده است (جدول ۳). حدود ۹۱ درصد از گاوداران نسبت به ثبت مشخصات انفرادی گاو و رکودگیری اقدام می کنند. اما ثبت مشخصات تولید مثلی و زایش تنها در ۱۰ درصد گاوداری ها انجام می شود. میزان مراجعه به دامپزشک دولتی توسط گاوداران شرکت کننده در تحقیق به طور متوسط سه بار در سال بود. میزان مراجعه به دامپزشک خصوصی در حد بسیار ناچیز و قابل اغماض برآورد شد.

عوامل خطر در گاوداری ها

بر اساس جدول ۴ مهم ترین عوامل خطر در گاوداری ها، بیماری،

جدول ۵- وضعیت نگرش گاوداران نسبت به بیمه

نوع نگرش	فراوانی	فراوانی نسبی	فراوانی نسبی تجمعی
منفی	۰	۰	۰
متوسط	۱۵	۱۵	۱۵
مثبت	۸۵	۸۵	۱۰۰

جدول ۶- میزان رضامندی بیمه گذاران از وضعیت بیمه

عنوان	میانگین	انحراف معیار
نحوه عقد قرارداد	۴ / ۲۱	±۰/۹۹
سرعت عمل در عقد قرارداد	۴ / ۱۸	±۰/۹۴
هزینه ها و حق بیمه	۳ / ۰۱	±۰/۹۵
نحوه برخورد کارشناسان در تعیین خسارت	۳ / ۱۲	±۰/۹۱
دقت عمل کارشناسان در تعیین خسارت	۲ / ۸۹	±۰/۸۹
مقدار غرامت پرداختی	۳ / ۲۱	±۰/۸۷
سرعت پرداخت غرامت	۲ / ۷۱	±۰/۸۹

مقیاس: خیلی زیاد = ۵، زیاد = ۴، تا حدودی = ۳، کم = ۲، خیلی کم = ۱

زعم شرکت کنندگان در تحقیق، میزان غرامت تعیین شده خیلی دیر به دست آن ها می رسد.

میزان رعایت اصول بهداشتی و تغذیه ای

با توجه به این که بیماری مهم ترین عامل خطر در گاوداری های بیمه شده استان اصفهان بود، لذا بررسی رعایت اصول بهداشتی و تغذیه ای که منجر به کاهش تأثیر این عامل خطر می شود، اهمیت دارد. نتایج این اقدامات در جدول ۷ ارائه شده است.

میزان رضامندی بیمه گذاران

میزان رضامندی گاوداران بیمه گذار از وضعیت بیمه در جدول ۶ مشاهده می شود. این میزان از خیلی کم تا خیلی زیاد مورد بررسی قرار گرفته است. میزان رضامندی بیمه گذاران گاودار از نحوه عقد قرار داد و سرعت عمل در این زمینه در حد زیاد برآورد شده است، ولی آن ها از میزان حق بیمه و نحوه برخورد و دقت عمل کارشناسان در تعیین خسارت، مقدار و زمان پرداخت غرامت تا حدودی راضی هستند. به طور کلی می توان گفت که بیمه گذارن مورد نظر تا حدودی از وضعیت بیمه گاوهای خویش راضی هستند. کمترین میزان رضامندی مربوط به زمان پرداخت غرامت است. به

جدول ۷- میزان رعایت برخی از اصول بهداشتی و تغذیه ای در گاوداری ها

میزان رعایت (در صد)	اصول بهداشتی
۹۱	شستشوی پستان گاو قبل از دوشیدن
۹۸	خشک کردن پستان بعد از شستشو
۹	سمپاشی محوطه گاوداری به صورت مرتب
۹	استفاده از داروی ضد انگل
۶۱	استفاده از مکمل های معدنی
۶۱	استفاده از مکمل های ویتامین ها

جدول ۸- میزان پذیرش بیمه در واحدهای گاوداری مورد مطالعه

میزان	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
بسیار کم	۲۶	۲۶	۲۶
کم	۳۴	۳۴	۶۰
تاحدودی	۱۶	۱۶	۷۶
زیاد	۱۵	۱۵	۹۱
بسیار زیاد	۹	۹	۱۰۰

به منظور بررسی میزان پذیرش بیمه، شاخص نسبت تعداد گاوهای بیمه شده به تعداد کل گاوهای هر واحد محاسبه شد و بر اساس دامنه شاخص محاسبه شده، میزان پذیرش بیمه از بسیار کم تا بسیار زیاد مشخص گردید. بر اساس جدول ۸، میزان پذیرش بیمه برای ۶۰ درصد از واحدهای گاوداری مطالعه در حد کم و بسیار کم و برای ۲۴ درصد در حد زیاد و بسیار زیاد بوده است.

عوامل مؤثر بر میزان پذیرش بیمه

برای شناسایی متغیرهای مؤثر بر میزان پذیرش بیمه توسط افراد مورد مطالعه، از رگرسیون چندگانه گام به گام استفاده شد (جدول ۹).

بر اساس جدول ۷ افراد مورد بررسی در این مطالعه دو اصل شستشوی پستان گاو قبل از دوشیدن شیر و خشک کردن آن را رعایت می کنند، ولی درسمپاشی محوطه گاوداری و استفاده از داروی ضدانگل در حد قابل قبول عمل نمی کنند و حدود ۳۹ درصد افراد نیز از مکمل های معدنی و ویتامین ها برای تغذیه دام ها استفاده نمی کنند. چهل و سه درصد از پاسخگویان علت عدم ضد عفونی و دفع آفات دام های بیمه شده را عدم دسترسی به دامپزشک بیان کردند. در خصوص تعداد دوره های آموزشی، توسط گاوداران واحدهای بیمه شده؛ به طور متوسط هر یک از گاوداران در سه دوره آموزشی شرکت کرده بودند. این میزان برای ۲۰ درصد از افراد در حد صفر بود.

جدول ۹- متغیرهای مؤثر بر پذیرش بیمه بر اساس تحلیل رگرسیون گام به گام

مدل	مقدار B	خطای معیار	مقدار بتا	t	سطح معنی داری
(مقدار ثابت)	۳ / ۱۵	٪ ۳	-	۱۱ / ۰۱	۰ / ۰۰۲
نگرش نسبت به بیمه	۲ / ۹۲	۳ / ۳	۰ / ۸۷	۴۳ / ۴۵	۰ / ۰۴
میزان رضامندی از وضعیت بیمه	۵ / ۱	۰ / ۰۴	۰ / ۲۴	۶ / ۷	۰ / ۰۳
رعایت اصول بهداشتی و تغذیه	۰ / ۱۴	۰ / ۰۴	۰ / ۱۹	۲۴ / ۰۱	۰ / ۰۴
تعداد رأس گاو موجود در واحد	۱ / ۰۸	۰ / ۰۷	۰ / ۱۷	۱۶ / ۷۰	۰ / ۰۲

جدول ۱۰- ضریب خطر گاوداری های سنتی استان اصفهان در مقایسه با استان های اردبیل و کرمانشاه

استان	حق بیمه دریافتی	مبلغ عرامت پرداختی	ضریب خطر *
اردبیل	۱۷۹۶۳۴۸۱۳۸	۶۶۶۸۰۰۰۰۰	۱/۳۸
اصفهان	۷۷۷۳۸۸۰۹۲	۹۲۹۰۷۵۰۰۰	۱/۰۹
کرمانشاه	۴۱۹۰۳۶۸۵۲	۷۴۱۰۹۰۰۰۰	۱/۷۵
کشور	۱۲۱۰۰۰۰۰۰۰	۱۱۸۰۰۰۰۰۰۰	۱/۹۸

* نسبت عرامت پرداختی در یک سال به حق بیمه دریافتی

جدول ۱۱- ضریب همبستگی چندگانه و ضریب تبیین متغیرهای پیش بینی و پذیرش بیمه

متغیر پیش بین / مستقل	R	R ^۲	میزان تغییر در R ^۲
نگرش نسبت به بیمه	۰ / ۴۱	۰ / ۱۷	۰ / ۱۷
میزان رضامندی از وضعیت بیمه	۰ / ۵۵	۰ / ۳۰	۰ / ۱۳
میزان رعایت اصول بهداشتی و تغذیه ای	۰ / ۶۶	۰ / ۴۳	۰ / ۱۳
تعداد رأس گاو موجود در واحد	۰ / ۷۲	۰ / ۵۲	۰ / ۰۹

دریافتی در اصفهان نشان می دهد که استان اصفهان با ضریب خطر ۱/۰۹ کمترین در حد متوسط کشور است. استان اردبیل با ضریب زیر ۰/۴ کمترین ضریب خطر و استان کرمانشاه بالاترین ضریب خطر (۱/۷۵) را داشته است (۷). به طور کلی ۸۵ درصد از گاوداران سنتی استان اصفهان دارای نگرش مثبت و مساعدی نسبت به بیمه هستند. لکن میزان رضامندی کلی آن ها از وضعیت موجود بیمه گذاری دام هایشان در حد متوسط است. کمترین میزان رضایت، مربوط به زمان پرداخت غرامت اظهار شد. به زعم آن ها، میزان غرامت تعیین شده بسیار دیر به دست آن ها می رسد. میزان رعایت اصولی شامل شستشوی پستان گاو قبل شیر دوشی و خشک کردن آن در حد زیاد رعایت می شود، ولی در سمپاشی محوطه گاوداری به صورت مرتب و صحیح و استفاده از داروی ضد انگلی اهمال می گردد، و فقط ۹ درصد از دامداران این پژوهش به انجام این کارها مبادرت می کردند. گاوداران سنتی مورد بررسی در سه دوره آموزشی مربوط به پرورش گاو شرکت کرده بودند.

بر اساس شاخص محاسبه شده، میزان پذیرش بیمه توسط ۶۰ درصد از گاوداران در حد کم و بسیار کم و برای ۲۴ درصد نیز در حد زیاد و بسیار زیاد بود. این میزان برای ۱۶ درصد، در حد متوسط محاسبه شد تحلیل رگرسیونی، مهم ترین عوامل پیش بینی کننده پذیرش بیمه را نگرش نسبت به بیمه، میزان رضامندی از وضعیت بیمه، میزان رعایت اصول بهداشتی و تعداد رأس گاو موجود در واحد معین نمود. این عوامل بخش قابل توجهی از تغییرات میزان پذیرش بیمه دام را تبیین نمودند (۵۲ درصد).

پیشنهادات

با توجه به نگرش خوبی که نسبت به بیمه دام در بین گاوداران سنتی استان اصفهان وجود دارد، باید با برگزاری دوره های آموزشی- توجیهی نسبت به تقویت و تثبیت این نگرش مثبت اقدام شود. ادبیات نگرش سنجی و مفهوم آن مبتنی بر این است که نگرش سنجی ای قابل تغییر است و امکان دارد این نگرش مثبت که خود در حال حاضر یک فرصت ارزشمند است در آینده تبدیل به یک تهدید گردد.

نسبت به بقیه امور، میزان رضامندی گاوداران سنتی استان اصفهان از سرعت پرداخت غرامت، مقدار غرامت پرداختی و هم چنین دقت عمل

ضریب همبستگی چندگانه (R) در این تحلیل رگرسیونی برابر ۷۲ درصد و ضریب تبیین (R^۲) برابر با ۵۲ درصد است. به این ترتیب، متغیرهای موجود در مدل رگرسیونی ذکر شده، در کل ۵۲ درصد از تغییرات میزان پذیرش بیمه را تبیین می کنند. بر اساس جدول ۹ متغیر نگرش نسبت به بیمه در بین متغیرهای موجود، اهمیت بیشتری در تبیین تغییرات میزان پذیرش بیمه و با در پیش بینی میزان پذیرش بیمه در بین افراد مورد مطالعه دارد B= ۰/۰۸۷. میزان تأثیر متغیر میزان رعایت اصول بهداشتی و تغذیه ای در واحد بر میزان پذیرش بیمه در جهت منفی بوده است. به عبارتی پذیرش بیمه توسط گاودارانی که اصول بهداشتی و تغذیه ای را بیشتر رعایت می کنند کمتر بوده است.

از بین متغیرهای مستقل مذکور، متغیر نگرش نسبت به بیمه، بیشترین سهم را در تبیین واریانس پذیرش بیمه توسط گاوداران دارد (۱۷ درصد)، بنابراین می توان گفت یکی از عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه، نگرش گاوداران نسبت به بیمه است. البته سه متغیر دیگر هر یک به میزان قابل توجهی در بیش بینی پذیرش بیمه دخیل هستند. متغیرهای دیگر در تحلیل رگرسیونی گام به گام وارد نشدند.

بحث و نتیجه گیری

انجام بیمه سرمایه ها و محصولات تولیدی روستائیان یکی از مهم ترین پیش شرط های توسعه روستایی در کشور است. نظام تولید روستایی در ایران با وجود پیشرفت چشم گیر در چند دهه گذشته، از ضعف ساختاری مهمی، نبودن سرمایه گذاری در این بخش بوده، رنج برده است و مخاطرات طبیعی، فعالیت های تولیدی بخش و سرمایه گذاری روی آن ها را با شرایط شکننده، آسیب پذیر و نا امنی روبه رو ساخته است که ترویج و توسعه بیمه اصولی این سرمایه ها می تواند به رفع ضعف ساختاری مذکور کمک کند. یکی از سرمایه های جوامع روستایی، دام های روستائیان شامل گاوهای شیری است که در گاوداری های سنتی نگه داری می شوند. در این مقاله میزان پذیرش بیمه توسط این دسته از گاوداران در استان اصفهان و عوامل مؤثر بر آن تبیین شد. مهم ترین عوامل خطر در واحدهای تولیدی مورد مطالعه، به ترتیب بیماری، آتش سوزی، سرما، خشک سالی و تصادفات جاده ای بوده است. در جدول ۱۰ ضراب خطر استان اصفهان با استان اردبیل مقایسه شده است. نسبت غرامت های پرداختی به حق بیمه

مجموعه مقالات دومین همایش علمی کشاورزی، توسعه و امنیت سرمایه گذاری، صص ۸۶ - ۶۴.

۶- سلامی، ح. و عین الهی احمدآبادی، م. (۱۳۸۰) عوامل مؤثر بر تمایل کشاورزان چغندر کار به خرید بیمه محصولات کشاورزی: مطالعه موردی استان خراسان. مجموعه مقالات همایش بیمه کشاورزی، توسعه و امنیت سرمایه گذاری، بانک کشاورزی ایران، تهران.

۷- معاونت امور دام وزارت جهاد کشاورزی (۱۳۸۲) آمار دام های استان های خراسان، اردبیل، اصفهان و کرمانشاه، وزارت جهاد کشاورزی.

۸- معینی، م.م. سنجایی، م.ر. فمی ش.ع. و نجفی ب. (۱۳۸۴) نقش و اهمیت بیمه دامداری های سنتی در افزایش سرمایه گذاری و استمرار تولید در کشور. مجموعه مقالات پنجمین کنفرانس دوسالانه اقتصاد کشاورزی ایران ۷-۹ شهریور- دانشگاه زاهدان - سیستان و بلوچستان.

۹- سنجایی م. ر؛ معینی م. م. و فمی ش.ع. (۱۳۸۳) تعیین مهمترین عوامل ریسک پذیر در گاوداری های سنتی و عوامل مؤثر بر رضایتمندی بیمه گذاران. مجموعه مقالات دومین همایش علمی بیمه کشاورزی و توسعه؛ ۲۶-۲۷ دی ماه تهران- دانشگاه تربیت مدرس.

10- Barnett, J. and Coble. K.H. (1999) *Understanding Crop Insurance Principles: A Primer for Farm Leaders*. Agricultural Economics, Research Paper No. 209, Department of Agricultural Economics, Mississippi State University.

11- Fleisher, B. (1990) *Agricultural risk management*, Pergamon Press. Oxford.

Hardaker, J. B, Huirne, R. B. M. and Anderson J. R. (2004) *Coping with Risk in Agriculture*, CAB International, New York.

12- Turvey, C. G. (1992) An economic analysis of alternative farm revenue insurance policies, *Canadian Journal of Agricultural Economics*, vol 40, pp 403 - 426.

13- Vandevier, M.L. (2001) Demand for area crop insurance among litchi producers in northern Vietnam, *Agricultural Economics*, vol 26, pp 173-184.

14- Wenner, M. and Arias. D. (2003) *Agricultural Insurance in Latin America: Where are we?* Paper Presented in International Conference on Paving the Way Forward for Rural Finance, pp 203-211.

کارشناسان در تعیین خسارات در حد پایینی بود، لذا پیشنهاد می شود مسئولان بیمه گذار در این سه مورد نیز رضایت بیمه شوندگان را به نحو مقتضی جلب نمایند. توجه دامداران نسبت به شیوه محاسبه خسارات و تعیین گرامت می تواند به جلب رضایت آن ها در این دو جنبه کمک کند. صندوق بیمه محصولات کشاورزی نیز باید با برآورد سالیانه گرامت ها تمهیداتی را جهت سرعت در پرداخت گرامت های تعیین شده پیش بینی نماید.

- توصیه می شود با برگزاری دوره های آموزشی نمایشی (طریقه ای و نتیجه ای) نسبت به آگاه سازی این دسته از بهره برداران از اهمیت رعایت اصول بهداشتی مزبور اقدام گردد.

- تعیین نوع و میزان بروز خطر در هر منطقه جغرافیایی به نحوی که میزان؛ نوع و سقف پرداخت خسارت با توجه به اولویت های خطر متفاوت باشد.

- از آن جایی که دو متغیر مهم مؤثر بر میزان پذیرش بیمه در گاوداری های سنتی، نگرش گاوداران نسبت به بیمه و میزان رضامندی آن ها از وضعیت موجود بیمه دام ها بود، به منظور افزایش نرخ پذیرش بیمه دام در این دسته از گاوداری ها، نسبت به بهبود نگرش دامداران نسبت به بیمه دام و افزایش رضامندی دامداران از خدمات رسانی بیمه اقدام جدی شود.

منابع مورد استفاده

- ۱- ترکمانی، ج. (۱۳۷۵) دخالت دادن ریسک در برنامه ریزی اقتصاد کشاورزی: کاربرد برنامه ریزی درجه دوم توام با ریسک. فصلنامه اقتصاد کشاورزی و توسعه، شماره ۱۵، صص ۱۳۰-۱۱۳.
- ۲- ترکمانی، ج. (۱۳۸۳) اثربایی نقش بیمه در ایجاد امنیت تولیدات کشاورزی. مجموعه مقالات دومین همایش علمی بیمه کشاورزی، توسعه و امنیت سرمایه گذاری، صص ۶۳-۴۶.
- ۳- جودایان، ا. و فرزانه، د. (۱۳۸۳) عملکرد و تجارب بیمه کشاورزی در ایران، مجموعه مقالات دومین همایش علمی بیمه کشاورزی، توسعه و امنیت سرمایه گذاری، صص ۴۴-۱۴.
- ۴- رسول اف، ج. (۱۳۸۳) روند پژوهش های بیمه کشاورزی در صندوق بیمه محصولات کشاورزی، مجموعه مقالات دومین همایش علمی بیمه کشاورزی، توسعه و امنیت سرمایه گذاری، صص ۱۳-۱.
- ۵- سلامی، ح. و دوراندیش، آ. (۱۳۸۳) موانع و چالش های فرا روی بیمه کشاورزی،

